

ภาษาจีน : หนึ่งในภาษาสำคัญของโลก

เกตมาตุ ดวงมณี*

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และมีวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่สุดประเทศหนึ่งในทวีปเอเชีย วัฒนธรรมจีนนับว่ามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมด้านภาษา เพราะภาษาจีนเป็นหนึ่งในภาษาสากล และดูเหมือนจะมีความสำคัญอย่างยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ประเทศจีนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิกหรือเอเปค (Asia-Pacific Economic Cooperation :APEC) ประการสำคัญประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากจะเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกแล้วยังมีประชากรเชื้อสายจีนอีกมากที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศและในภูมิภาคต่างๆ ของโลกทำให้ภาษาจีนเป็นที่แพร่หลายจนอาจกล่าวได้ว่าบุคคลใดที่ติดต่อกับค้าขายกับคนจีน ถ้าสามารถพูดและเขียนภาษาจีนได้ก็ถือว่ามิชยไปแล้วกว่าครึ่ง

การศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับภาษาจีน โดยเฉพาะภาษาจีนสำเนียงมาตรฐานหรือที่คนไทยส่วนใหญ่เรียกกันว่าภาษาจีนกลางนั้น ถือเป็นภาษาจีนสำเนียงราชการที่ใช้สื่อสารกันเป็นสากลในหมู่ชาวจีนทั่วโลก การศึกษาภาษาดังกล่าวสามารถจำแนกเรื่องที่จะศึกษาออกเป็นส่วนสำคัญ ได้หลายประเด็นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ เรื่องอักษรจีนพื้นฐาน โครงสร้างของตัวอักษรจีน การลำดับวิธีเขียนอักษรจีนและลักษณะพิเศษของภาษาจีน ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดต่อไปนี้

ระบบเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์

ภาษาจีนกลางมาตรฐานใช้การออกเสียงแบบสำเนียงจีนภาคเหนือ โดยเฉพาะสำเนียงของเมืองปักกิ่ง และใช้กันทั่วไปในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีตัวอักษรลาตินใช้ในการทับเสียงเรียกว่าฮั่นหยูพินอิน

(汉语拼音 :Hanyu Pinyin) ⁽¹⁾

ระบบเสียงพยัญชนะมีทั้งหมด 21 ตัวสามารถถ่ายทอดเสียงภาษาไทยได้ดังนี้

b	ถ่ายทอดเสียงเป็น	ป
p	ถ่ายทอดเสียงเป็น	พ / ผ
m	ถ่ายทอดเสียงเป็น	ม
f	ถ่ายทอดเสียงเป็น	ฟ / ผ

*อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

(1) ชุติมา ศิริสมรรถการ (แปล). ประเทศจีน. 2542. หน้า 393.

d	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ด
t	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ท / ถ
n	ถ่ายถอดเสียงเป็น	น
l	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ล
g	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ก
k	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ข / ค
h	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ห / ฮ
j	ถ่ายถอดเสียงเป็น	จ
q	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ช / ฉ
x	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ซ / ส
zh	ถ่ายถอดเสียงเป็น	จร
ch	ถ่ายถอดเสียงเป็น	จร
sh	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ชร / สร
r	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ยร
z	ถ่ายถอดเสียงเป็น	จ
c	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ช / ฉ
s	ถ่ายถอดเสียงเป็น	ซ / ส

ระบบเสียงสระมีทั้งหมด 39 ตัวดังนี้

-ai	สะกดเป็นรูป	ไ -
-ei	สะกดเป็นรูป	เ-ย
-ao	สะกดเป็นรูป	เ-า
-ou	สะกดเป็นรูป	โ-ว
-an	สะกดเป็นรูป	-าน , -ัน
-ang	สะกดเป็นรูป	-ัง
-en	สะกดเป็นรูป	เ-ิน
-eng	สะกดเป็นรูป	เ-ิง
-ong	สะกดเป็นรูป	-ง
-ia	สะกดเป็นรูป	-ยา
-iao	สะกดเป็นรูป	เ-ียว
-ie	สะกดเป็นรูป	เ-ีย
-iu	สะกดเป็นรูป	-ิว
-ian	สะกดเป็นรูป	เ-ียน
-in	สะกดเป็นรูป	-ิน
-iang	สะกดเป็นรูป	เ-ียง
-ing	สะกดเป็นรูป	-ิง

-iong	สะกดเป็นรูป	-ยง
-ua	สะกดเป็นรูป	-วา
-uo	สะกดเป็นรูป	-ว้
-uai	สะกดเป็นรูป	-ไว
-ui	สะกดเป็นรูป	-ุย
-uan	สะกดเป็นรูป	-วน
-un	สะกดเป็นรูป	-ุ่น
-uang	สะกดเป็นรูป	-วง
-ueng	สะกดเป็นรูป	-เวิง
-e	สะกดเป็นรูป	-เวิ
-an	สะกดเป็นรูป	-เวียน
-u	สะกดเป็นรูป	-วิน ⁽¹⁾

ระบบเสียงวรรณยุกต์มีทั้งหมด 4 เสียงคือ

เสียงที่ 1 -	阴平 (yīnpíng)
เสียงที่ 2 /	阳平 (yángpíng)
เสียงที่ 3 v	上声 (shàngshēng)
เสียงที่ 4 \	去声 (qùshēng)

อักษรจีนพื้นฐาน

ภาษาจีนเป็นภาษาตระกูลคำโดดเช่นเดียวกับภาษาไทย ต่างกันที่อักษรจีนมีลักษณะและวิวัฒนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองโดยเฉพาะ ในสมัยราชวงศ์ชั่น (5,000 ปีก่อน) ได้มีการตรวจสอบการใช้ภาษาจีนปรากฏว่ามีอักษรจีนใช้สื่อความแล้วกว่า 9,500 ตัว ในอักษรานุกรม “คังซีจื่อเตียน” ฉบับสมบูรณ์ใน สมัยราชวงศ์ชัง ประมาณว่ามีอักษรจีนใช้แล้วถึง 60,000 กว่าตัว⁽²⁾

ตำราจกั๋ว เหวินฮวา ฉางจื่อ (Zhongguo Wenhua Changzhi) บันทึกไว้ว่าก่อนที่จะประเทศจีนจะมีตัวอักษรจีนใช้คนจีนโบราณใช้เชือกมัดปมเพื่อเตือนความจำเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นถ้าเป็นเหตุการณ์สำคัญๆก็จะมัดปมใหญ่ หากเป็นเรื่องเล็กๆ ก็มัดปมเล็ก ก่อนคริสต์ศักราชมีคนชื่อชังเจี๋ย (Cangjie) เริ่มประดิษฐ์ตัวอักษรแต่นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าตัวอักษรที่แท้จริงเริ่มขึ้นในราชวงศ์ชางโดยค้นพบเกี่ยวกับตัวอักษรเจี๋ยกู่เหวิน (Jieguwen) สลักบนกระดูก ต่อมาพระเจ้าฉินสื่อหวาง (Qinshihuang) ได้รวบรวมวิธีการเขียนตัวอักษรจีนให้เป็นแบบอย่างเดียวกัน⁽³⁾

⁽¹⁾ ประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีน, คณะกรรมการ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีน

แมन्दารินด้วยอักษรวิธีไทย. 2540. หน้า 11-14

⁽²⁾ Guoli xinijapo daxue huayu zhong xin ban. zhongguo wenhua er. 1987. p 38

⁽³⁾ Ren qi liang Ren qi liang zhongguo wenhua changzhi. 2002. p 11

โครงสร้างของตัวอักษรจีน

โครงสร้างของตัวอักษรจีนแม้จะมีนักวิชาการจำแนกไว้แตกต่างกัน แต่สามารถกล่าวสรุปได้เป็นประเภทดังนี้

1. อักษรภาพ เป็นการเลียนแบบภาพจากของจริง ลักษณะของตัวอักษรจึงไม่ผิดไปจากของจริงนัก เช่นคำว่า

- 日 อ่านว่า rì แปลว่า ดวงอาทิตย์
- 月 อ่านว่า yuè แปลว่า ดวงจันทร์
- 天 อ่านว่า tiān แปลว่า ท้องฟ้า

2. อักษรแสดงความหมาย ตัวอักษรจะแสดงความหมายในเชิงนามธรรม แม้จะไม่ใช้ภาพวาด แต่เมื่อดูแล้วจะรู้ความหมายทันที เช่น

- 一 อ่านว่า yī แปลว่า หนึ่ง
- 上 อ่านว่า shàng แปลว่า บน
- 下 อ่านว่า xià แปลว่า ล่าง ⁽¹⁾

3. อักษรรวมกัน เป็นการนำตัวอักษรที่มีความหมายแต่ละตัวมารวมกัน เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ เช่น คำว่าแสงสว่าง มาจากการรวมกัน 2 คำ คือ ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์

- 日(rì) : ดวงอาทิตย์ + 月(yuè) : ดวงจันทร์ → 明(míng) : แสงสว่าง
- 田(tián) : ทุ่งนา + 心(xīn) : หัวใจ → 思(sī) : ความคิด

4. อักษรภาพและเสียง เป็นการรวมตัวอักษรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ตัวหนึ่งกำหนดความหมาย อีกตัวหนึ่งจะกำหนดเสียง ดังเช่น คำว่าอารมณ์ (情 : qíng) คำแรก แปลว่าหัวใจ (忄 : xīn) ตัวถัดมา แปลว่า สีเขียว (青 : qīng) ดังนั้นเสียงอ่านมาจากตัวที่สองนั่นเอง

การลำดับวิธีเขียนอักษรจีน

ตัวอักษรจีนจะเป็นอักษรตัวสี่เหลี่ยม (fang kuai zi) มีลำดับการเขียนดังนี้ ⁽²⁾

- เขียนตามลำดับจากซ้ายไปขวา

八	ノ	八
大	一	ナ
大		大

- เขียนตามลำดับจากบนลงล่าง

三	一	二	三
京	一	二	京

- เขียนเส้นขวางก่อนแล้วจึงเขียนเส้นตรง

十	一	十
工	一	工

⁽¹⁾ จงฟาง มณีวัฒนาและฉัตรดารพร มณีวัฒนา. ภาษาจีน 1. 2538. หน้า 18.

⁽²⁾ เหยิน จิ่งเหวิน. ภาษาจีนระดับต้น 1. 2545. หน้า 18.

- เขียนข้างนอกก่อนแล้วเขียนข้างใน

月	月	月	月
问	问	问	问

- เขียนเส้นโค้งไปทางซ้ายก่อนแล้วขีดโค้งไปทางขวา

你	你	你	你
班	班	班	班

- เขียนจากนอกเข้าหาในแล้วจึงปิด

日	日	日	日
回	回	回	回

- เขียนเส้นกลางก่อนซ้ายขวา

小	小	小	小
水	水	水	水

จะเห็นได้ว่าลำดับขีดการเขียนตัวอักษรจีนจะมีหลักเกณฑ์ในการเขียนที่ค่อนข้างละเอียดเนื่องจากตัวอักษรจีนมีขีดที่สลับซับซ้อน การศึกษาถึงเรื่องวิธีเขียนอักษรจีนจึงเป็นเรื่องที่ต้องหมั่นสังเกต และฝึกหัดเขียนให้มีความคล่องแคล่วและถูกต้องอยู่เสมอ

ลักษณะพิเศษของภาษาจีน

ลักษณะพิเศษของภาษาจีน เมื่อได้ศึกษาด้านภาษาศาสตร์แล้วมีลักษณะพิเศษ 3 ประการดังนี้

1. เป็นคำพยางค์เดียว เช่น 吃 (chī) : กิน, 明白 (míngbái) : เข้าใจ, 知道 (zhīdào) : รู้ ตัวอักษรเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของภาษา ตัวอักษรเป็นพยางค์เดียว แต่คำนั้นอาจไม่ได้เป็นพยางค์เดียวก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากภาษาจีนมีความแตกต่างกันในเรื่องของตัวอักษรและคำ ฉะนั้นคำหนึ่งคำอาจประกอบด้วยพยางค์เดียวหรือหลาย ๆ พยางค์รวมกันก็ได้

2. เป็นคำโดดและคำมีความเป็นอิสระ รูปคำในภาษาจีนนั้นจะใช้แทนความคิดที่จับในตัวเอง เช่น คำนั้นจะเป็นประธานหรือกรรมเมื่อเขียนไวยากรณ์แล้ว คำที่มีตำแหน่งเป็นประธานหรือกรรมของประโยคก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเช่น “ฉันรักคุณ (wǒ ài nǐ) : 我爱你 ” “คุณรักฉัน (nǐ ài wǒ) : 你爱我 ” “ฉัน (wǒ) : 我 ” ที่เป็นกรรมในประโยคที่สองไม่ได้แตกต่างไปจากคำว่า “ฉัน (wǒ) : 我 ” ในประโยคที่หนึ่งซึ่งเป็นประธานเลย ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ลองมาดูประโยคที่กล่าวไปเมื่อครู่ที่ว่าหากนำประโยคว่า “ฉันรักคุณ (wǒ ài nǐ) : 我爱你 ” แก่เป็น “เขารักคุณ (tā ài nǐ) : 他爱你 ” ในภาษาจีนนั้น ประธานของประโยคไม่ว่าจะเป็น “เขา(tā) : 他 ” หรือ “ฉัน (wǒ) : 我 ” คำกริยาที่แปลว่า “รัก (ài) : 爱 ” ก็ยังเหมือนเดิม ⁽¹⁾

⁽¹⁾ พรพรรณ จันทโรนานนท์. ภาษาจีนระดับกลาง 1. 2544. หน้า 52

3. มีเสียงวรรณยุกต์ ภาษาจีนมีระดับเสียงสูงต่ำหากออกเสียงผิด ความหมายก็จะผิดไปด้วยเช่น คำว่า อารมณ์ หรือความรู้สึก (情 : qíng) หากออกเสียงผิดความหมายอาจเปลี่ยนเป็นคำว่า เชิญ (请 : qǐng) หรือคำว่า เณลินฉลอง (庆 : qìng)

การศึกษาวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากจะทำให้มองเห็นลักษณะสำคัญ และความสลับซับซ้อนของภาษาจีนแล้ว ยังทำให้มองเห็นแนวทางศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชนชาติจีนที่สามารถรักษาวรรณธรรมด้านภาษาให้คงอยู่ หรือทำไมภาษาจีนจึงเป็นภาษาหนึ่งที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ หรือทำไมการเรียนภาษาจีนจึงมีกระแสนิยมแพร่หลายไปทั่วโลกในปัจจุบัน คำถามเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรได้รับคำตอบทั้งสิ้น

บรรณานุกรม

- จงพวง มณีวัฒนาและฉัตรดาร์พร มณีวัฒนา. ภาษาจีน 1. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีสง่าวิชาการ, 2538.
- ชุดิมา ศิริสมรรถการ(แปล). ประเทศจีน. กรุงเทพฯ : หน้าต่างสู่โลกกว้างจำกัด, 2542.
- ดำรงศ ฐานดี. สังคมและวัฒนธรรมจีน. กรุงเทพฯ : ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- ประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีน, คณะกรรมการ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. เกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. ภาษาจีนระดับกลาง 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- ลินจง ประยูรเมธีและคณะ. study in china. กรุงเทพฯ : บริษัทพรีเมียม มัลติมีเดีย, 2546.
- เหียน จิ่งเหวิน. ภาษาจีนระดับต้น 1. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2545.
- Guoli xinjiapo daxue huayu zhong xin ban. zhongguo wenhua er. xinjiapo : guoli xinjiapo daxue, 1987.
- Ren qi liang. zhongguo wenhua changzhi. china : jinan daxue, 2002.